

Posudek vedoucí na diplomovou práci Vojtěcha Paclíka na téma *Odpovědnost velitele v mezinárodním trestním právu*

Období po skončení studené války přineslo bezprecedentní rozvoj mezinárodního trestního práva. Přijetí statutů *ad hoc* mezinárodních trestních tribunálů a Římského statutu Mezinárodního trestního soudu, společně s judikaturou těchto orgánů, pomohly vyjasnit podstatu řady trestněprávních institutů, jež byly v právní úpravě přítomny již dříve, panovala ale nejistota ohledně jejich obsahu. Jedním z těchto institutů, odpovědností velitele, se zabývá diplomová práce Vojtěcha Paclíka. Práce má velmi dobrou obsahovou i formální úroveň. Diplomant nabízí přehled vývoje doktríny odpovědnosti velitele a analyzuje její obsah. Prokazuje přitom solidní znalost mezinárodního (trestního) práva, orientaci v relevantních pramenech a schopnost samostatné vědecké práce.

1. Aktuálnost (novost) a náročnost tématu:

Doktrína odpovědnosti velitele je významným institutem mezinárodního trestního práva, který v posledních letech doznal značného vývoje a také některých proměn. Institut zatím nebyl v češtině podrobně zpracován. Téma je z tohoto hlediska zvoleno a vymezeno vhodně a je nesporně aktuální. Zpracování tématu kladlo na diplomanta střední nároky. Při psaní práce bylo třeba se seznámit s řadou pramenů, včetně judikatury *ad hoc* mezinárodních trestních tribunálů a Mezinárodního trestního soudu. Na druhou stranu k tématu již existuje určitá sekundární literatura, která mohla diplomantovi posloužit jako vodítko a zdroj inspirace a ze které také práce hojně čerpá.

2. Formální stránka práce a využití zdroje:

Práce je napsána odborným jazykem a má jasnou a přehlednou strukturu. Text o celkovém rozsahu 80 stran (z toho 65 stran vlastního textu) se člení do úvodu, čtyř kapitol a závěru, ke kterým je připojen seznam použitých zdrojů a další náležitosti. Práce se čte dobře a je na vysoké formální a jazykové úrovni, prakticky v ní nejsou chyby ani překlepy. Mezi využitými zdroji dominují primární prameny, především judikatura Mezinárodních trestních tribunálů pro bývalou Jugoslávii a pro Rwandu, Mezinárodního trestního soudu a dalších mezinárodních a vnitrostátních soudních institucí. Diplomant vychází také ze sekundární literatury, zejména z monografií a článků v anglickém jazyce. Způsob práce se zdroji, stejně jako způsob jejich citování, je standardní.

3. Obsahová stránka práce:

Diplomant si v práci klade za cíl „nalezení aktuálního a co možná nejpřesnějšího stavu podmínek pro uplatnění odpovědnosti velitele v mezinárodním trestním právu“ (str. 1). Tohoto cíle se snaží dosáhnout tím, že sleduje vývoj doktríny v mezinárodním trestním právu a analyzuje relevantní judikaturu *ad hoc* mezinárodních trestních tribunálů a Mezinárodního trestního soudu. V první kapitole diplomant doktrínu stručně představuje a shrnuje její základní znaky, resp. podmínky. Kapitola druhá je věnována onomu historickému ohlédnutí: autor popisuje vývoj doktríny odpovědnosti velitele v období od 15. století až do současnosti. Podrobněji se zastavuje u prvního významného využití doktríny v procesech po druhé světové válce (případ Jamašita apod.) a u kodifikace doktríny ve smluvních či jiných instrumentech v období od 70. do 90. let 20. století (Dodatkový protokol I k Ženevským úmluvám, Návrh Kodexu o zločinech proti míru a bezpečnosti lidstva, statuty *ad hoc* mezinárodních trestních tribunálů, Římský statut Mezinárodního trestního soudu).

Hlavním těžištěm práce jsou následující dvě kapitoly, které rozebírají prvky doktríny odpovědnosti velitele tak, jak byly vymezeny ve statutech a judikatuře *ad hoc* mezinárodních trestních tribunálů a Mezinárodního trestního soudu. Diplomant dokládá, že chápání doktríny u tribunálů na straně jedné a MTS na straně druhé není identické: liší se podmínky, které tribunály/MTS pro naplnění znaků doktríny vyžadují (dodání dvou dalších podmínek u MTS), i pojmání rozdílu mezi vojenskými a civilními nadřízenými (větší důraz na toto rozlišení v Římském statutu). Práce vychází z existující judikatury, je jen škoda, že se v ní častěji neobjevují konkrétní příklady z praxe, které by obecný výklad doplnily a demonstrovaly. Závěr práce shrnuje v základních bodech její obsah a vyjadřuje naději, že po letech hledání snad doktrína odpovědnosti velitele získá pevnou podobu.

4. Závěry a otázky k zodpovězení během obhajoby:

Diplomová práce Vojtěcha Paclíka nazvaná *Odpovědnost velitele v mezinárodním trestním právu* je kvalitní diplomovou prací, která splňuje nároky kladené na daný typ kvalifikačních prací na Právnické fakultě UK. Proto ji **doporučuji** k obhajobě a s výhradou jejího úspěšného průběhu ji doporučuji hodnotit známkou **výborně**. Během obhajoby by se diplomant mohl vyjádřit k následujícím otázkám:

1. Jak autor hodnotí samotné zavedení doktríny odpovědnosti velitele? Je tato doktrína užitečným nástrojem, nebo by stačilo vycházet ze staršího institutu stíhání velitele za omisivní nezabránění trestnému činu či nepotrestání tohoto činu? Objevují se proti existenci doktríny nějaké výhrady v odborné literatuře, nebo je tato obecně přijímána?
2. Diplomant v práci poukazuje na posuny, ke kterým v obsahu doktríny odpovědnosti velitele došlo přijetím Římského statutu. Které z těchto posunů považuje diplomant za správné a ke kterým by naopak měl výhrady?

V Praze dne 4. září 2014

Doc. JUDr. PhDr. Veronika Bílková, PhD., E.MA
Vedoucí diplomové práce